

การศึกษาความชอบของยุง *Armigeres subalbatus* ในการกินน้ำหวานและผลต่อการวางไข่

นางสาวมณีรัตน์ รัศมีโล่รัจ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาชีววิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

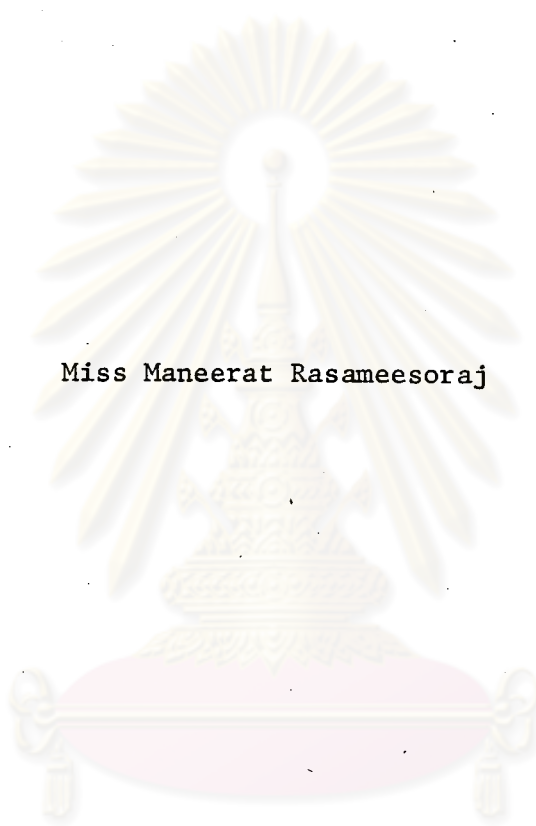
พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-962-7

013257

16975236

Study on the Preference of *Armigeres subalbatus* in
Sugar Feeding and Its Effect on Egg-laying

Miss Maneerat Rasameesoraj

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

for the Degree of Master of Science

Department of Biology

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ISBN 974-564-962-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาความชอบของยุง *Armigeres subalbatus* ในการกินน้ำหวาน และผลต่อการวางไข่

โดย นางสาวมณีนรัตน์ รัศมีโสรัจ

ภาควิชา ชีววิทยา

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. อภิชัย ตาวราย

รองค้ำถัดรอาจารย์ ดร. สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ค้ำถัดรอาจารย์ ดร. ลู่ประดิษฐ์ บุนนาค)

คณะกรรมการลอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ค้ำถัดรอาจารย์ ดร. ม.ร.ว. พุฒิตงศ์ วรวิม)

.....กรรมการ

(ดร. อภิชัย ตาวราย)

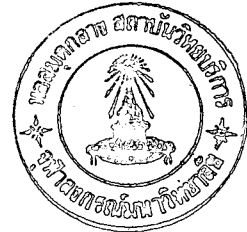
.....กรรมการ

(รองค้ำถัดรอาจารย์ ดร. สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ)

.....กรรมการ

(รองค้ำถัดรอาจารย์ ดร. เพ็ญศิริ ตังคณะสิงห์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาความชอบของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในการกินน้ำหวาน และผลต่อการวางไข่
ชื่อผู้ผลิต	นางสาวมณีนีรัตน์ รัศมีโล่รัช
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร. อภิชัย ดาวราย รองศาสตราจารย์ ดร. สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ
ภาควิชา	ชีววิทยา
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

การศึกษาความชอบของยุง *Armigeres subalbatus* ต่อน้ำหวานที่ระดับความเข้มข้นต่าง ๆ ในห้องปฏิบัติการ พบว่ายุงชอบน้ำหวานความเข้มข้น 2% มากที่สุด เมื่อน้ำหวานความเข้มข้น 2% ที่ใส่กลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% กลิ่นกล้วยหอมสังเคราะห์ 0.1% และกลิ่นสับปะรดสังเคราะห์ 0.2% ซึ่งเป็นระดับความเข้มข้นที่ยุงชอบมาเปรียบเทียบกัน พบว่ายุงชอบกลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% ในน้ำหวานความเข้มข้น 2% มากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบความชอบของยุงระหว่างกลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% ในน้ำหวานความเข้มข้น 2% กับน้ำส้มเขียวหวาน ปรากฏว่ายุงชอบกลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% ในน้ำหวานความเข้มข้น 2% มากกว่า

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างยุงที่เลี้ยงด้วยแพนริตตามินซีรป 5% น้ำหวานความเข้มข้น 2% และน้ำส้มเขียวหวาน โดยให้กินเลือดจากแฮมสเตอร์สีทองเพียงครั้งเดียว พบว่ายุงเหล่านี้เริ่มวางไข่หลังจากกินเลือดแล้ว 2 วัน ซึ่งยุงที่เลี้ยงด้วยแพนริตตามินซีรป 5% สามารถวางไข่ได้นานที่สุดถึง 27 วัน มีค่าเฉลี่ยของไข่ต่อตัวสูงสุดเท่ากับ 111.13 ฟอง และอายุเฉลี่ยของยุงตัวเมียสูงสุดเท่ากับ 27.4 ± 8.06 วัน สำหรับยุงที่เลี้ยงด้วยน้ำส้มเขียวหวาน มีค่าเฉลี่ยของการวางไข่ต่อตัวต่อวัน อัตราการฟักตัวของไข่ และอัตราการรอดจากไข่จนเป็นตัวเต็มวัยสูงสุดเท่ากับ 10.81 ฟอง 69.41% และ 54.64% ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในยุงที่เลี้ยงด้วยน้ำหวานทั้งสามชนิดดังกล่าว มีระยะฟักตัวของไข่ เวลาการเจริญเติบโตของลูกน้ำ และระยะตกไข่ใกล้เคียงกัน

Thesis Title Study on the Preference of *Armigeres subalbatus* in
Sugar Feeding and Its Effect on Egg-laying

Name Miss Maneerat Rasameesoraj

Thesis Advisor Apichai Daorai, Ph.D.
Associate Professor Siritwat Wongsiri, Ph.D.

Department Biology

Academic Year 1985

ABSTRACT

A study on the preference of *Armigeres subalbatus* to different concentrations of sucrose solution was conducted in the laboratory. The result showed that the mosquitoes most preferred 2% sucrose solution. Comparison of the preferred concentrations of 0.2% orange, 0.1% banana and 0.2% pineapple flavours in 2% sucrose solution showed that mosquitoes preferred 0.2% orange flavour more than others. When 0.2% orange flavour in 2% sucrose solution and orange juice from *Citrus reticulata* were compared, mosquitoes preferred 0.2% orange flavour in 2% sucrose solution more than the orange juice.

Three groups of mosquitoes were separately reared on 5% panvitamin syrup, 2% sucrose solution and orange juice from *Citrus reticulata* as sugar source. After taking single blood meal from golden hamster, the mosquitoes oviposited their eggs two days later. The 5% panvitamin syrup reared mosquitoes had the longest egg laying period of 27 days, the highest average of 111.13 eggs per female and the longest average female longevity of 27.4 ± 8.06 days. The orange juice reared mosquitoes had the highest average daily egg laying of 10.81 eggs per female, the highest egg hatching rate of 69.41% and the

highest survival rate of 54.64%. However, the times required for the development of eggs, larvae and pupae were similar in all three groups.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยความกรุณาของ ดร. อภิชัย ตาวราย อาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมการวิจัย ผู้จัดการแผนกความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และขึ้นทะเบียน ฝ่ายวิชาการ บริษัท ไอซีไอ เอเชียติก (เกษตร) จำกัด รองศาสตราจารย์ ดร. สิริวัฒน์ วงษ์ศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแก้ไข ข้อบกพร่องตั้งแต่แรก เริ่มจนประสบความสำเร็จ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย และขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. พุฒิพงศ์ วรวิมล และ รองศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ ตั้งคณะสิงห์ ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณธำภา รัตนฤทธิกุล สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ทางการแพทย์ทหาร (AFRIMS) ที่เอื้อเฟื้อเอกสาร ตลอดจนให้คำแนะนำจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณทุก ๆ ท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจจนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญตาราง.....	ข
สารบัญภาพ.....	ฅ
สารบัญกราฟ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
2 บทลอบส่วนเอกสาร.....	3
3 อุปกรณ์และวิธีดำเนินการ.....	13
4 ผลการทดลอง.....	32
5 วิเคราะห์ผลการทดลอง.....	52
6 สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ.....	57
เอกสารอ้างอิง.....	60
ภาคผนวก.....	64
ประวัติการศึกษา.....	79

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 การเปรียบเทียบชีววิทยาบางประการของยุง *Armigeres subalbatus* ที่เลี้ยงด้วยแพนวิตามินซีรป 5% น้ำหวานความเข้มข้น 2% และน้ำลัม-เซียหวาน..... 51

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 หลอดพลาสติกลึบยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ที่กินเลือดแล้ว หลอดละหนึ่งตัว เพื่อรอการวางไข่.....	20
2 ไข่ยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ที่เกาะติดอยู่กับกระดาษกรอง.....	21
3 ถาดดอลุมิเนียมสำหรับเลี้ยงลูกน้ำยุง <i>Armigeres subalbatus</i>	22
4 ตักแต่ยุง <i>Armigeres subalbatus</i>	23
5 กรงเลี้ยงยุง <i>Armigeres subalbatus</i>	24
6 ยุง <i>Armigeres subalbatus</i> กินเลือดจากแฮมสเตอร์สีทอง.....	25
7 ไข่ยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ที่เกาะติดอยู่กับก้อนอิฐ.....	26
8 ลักษณะการกินน้ำหวานของยุง <i>Armigeres subalbatus</i>	27
9 ตำแหน่งการตั้งน้ำหวานความเข้มข้นต่าง ๆ.....	28
10 ตำแหน่งการตั้งน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นส้มสังเคราะห์ ที่ระดับความเข้มข้นต่าง ๆ.....	29
11 ตำแหน่งการตั้งน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นผลไม้สังเคราะห์ ที่ระดับความเข้มข้นต่าง ๆ.....	30
12 ตำแหน่งการตั้งน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% (ก) และน้ำส้มเขียวหวาน (ข).....	31
13 ลูกน้ำยุง <i>Armigeres subalbatus</i>	38
14 อวัยวะสืบพันธุ์ของยุงตัวผู้ของ <i>Armigeres subalbatus</i>	39
15 แผนผังแสดงการเปรียบเทียบความชอบของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในการกินน้ำหวาน.....	58

สารบัญกราฟ

กราฟที่

หน้า

1	วงจรการกินน้ำหวานของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ทั้งตัวผู้และตัวเมียใน 24 ชั่วโมงที่ความเข้มข้น 0.2%, 2% และ 20%.....	40
2	วงจรการกินน้ำหวานของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ใน 24 ชั่วโมงที่ความเข้มข้น 0.2%, 2% และ 20%.....	41
3	วงจรการกินน้ำหวานของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ใน 24 ชั่วโมงเมื่อรวมจำนวนยุงทั้งหมดที่กินน้ำหวานความเข้มข้น 0.2%, 2% และ 20%.....	42
4	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 0.2%, 2% และ 20% ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกาเป็นเวลา 2 วัน.....	43
5	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นลัมสังเคราะห์ความเข้มข้น 0.1%, 0.2%, 0.4% และ 1% ตามลำดับ ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกาเป็นเวลา 2 วัน.....	44
6	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นกล้วยหอม-สังเคราะห์ความเข้มข้น 0.1%, 0.2%, 0.4% และ 1% ตามลำดับ ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกา เป็นเวลา 2 วัน.....	45
7	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นลัมสังเคราะห์ความเข้มข้น 0.1%, 0.2%, 0.4% และ 1% ตามลำดับ ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกา เป็นเวลา 2 วัน.....	46

8	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% กลิ่นกล้วยหอมสังเคราะห์ 0.1% และกลิ่นสับปะรดสังเคราะห์ 0.2% ตามลำดับ ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกา เป็นเวลา 2 วัน.....	47
9	การเปรียบเทียบการกินน้ำหวานความเข้มข้น 2% ซึ่งใส่กลิ่นส้มสังเคราะห์ 0.2% และน้ำส้มเขียวหวานของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> ในช่วงเวลา 19.00-03.00 นาฬิกา เป็นเวลา 2 วัน.....	48
10	อัตราการวางไข่แบบสะสม (cumulative oviposition rate) ของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> เมื่อเลี้ยงด้วยแพนวิตามินซี 5% น้ำหวานความเข้มข้น 2% และน้ำส้มเขียวหวาน.....	49
11	อัตราการตายแบบสะสม (cumulative death rate) ของยุงตัวเต็มวัย ตัวเมียของยุง <i>Armigeres subalbatus</i> เมื่อเลี้ยงด้วยแพนวิตามิน-ซี 5% น้ำหวานความเข้มข้น 2% และน้ำส้มเขียวหวาน.....	50